Työ- ja elinkeinoministeriö

Liikenne- ja viestintävaliokunta 16.11.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle

- **avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröinnistä tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta,**
- **laiksi avaruustoiminnasta ja**
- **laiksi löytötavaralain 2 §:n muuttamisesta**

Suomesta on tullut avaruusvaltio, kun Aalto-yliopiston Aalto-1, ensimmäinen suomalainen satelliitti, on lähetetty avaruuteen kesällä 2017. Myös muita piensatelliittiprojekteja on vireillä. Ns. New Space Economy:n tarjoamat mahdollisuudet houkuttelevat alalle valtiosta riippumattomia, usein kaupallisia uusia toimijoita Suomessakin.

Suomi on sitoutunut YK:n avaruussopimuksiin. Sopimusten mukaan Suomi vastaa kansallisesta avaruustoiminnasta ja on velvollinen valvomaan sitä. Alan toiminnan lisääntyminen on luonut tarpeen säätää kansallista lainsäädäntöä toiminnan edellytyksistä ja toiminnanharjoittajan velvollisuuksista.

Lain tavoitteena on luoda Suomessa harjoitettavalle avaruustoiminnalle selkeät puitteet, sujuva lupaprosessi sekä yhdenmukaiset velvoitteet toiminnan harjoittajille. Ennustettavan ja oikeudellisesti selkeän toimintaympäristön avulla edesautetaan alan teollisuuden kilpailukykyä, kasvua ja turvallista toimintaympäristöä sekä edistetään uusien toimijoiden ja investointien saamista Suomeen. Lähtökohtana on positiivinen suhtautuminen avaruustoiminnan harjoittamiseen.

Ehdotettu laki avaruustoiminnasta on uusi. Lailla pantaisiin kansallisesti täytäntöön YK:n avaruussopimusten määräysten mukaiset Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet. Lisäksi esitetään, että Suomi liittyisi avaruusesineiden rekisteröinnistä tehtyyn yleissopimukseen.

Avaruustoiminnalla tarkoitetaan avaruusesineen lähettämistä avaruuteen, avaruusesineen operointia ja muuta määräysvaltaa avaruusesineeseen avaruudessa sekä avaruusesineen palauttamista ja palautumista maahan. Avaruusesineitä ovat esimerkiksi satelliitit, luotaimet ja kantoraketit.

Ehdotettua lakia avaruustoiminnasta sovellettaisiin Suomen valtion alueella tai Suomeen rekisteröidyssä aluksessa harjoitettavaan avaruustoimintaan. Lisäksi lakia sovellettaisiin Suomen kansalaisen tai Suomeen rekisteröidyn oikeushenkilön harjoittamaan avaruustoimintaan. Suomesta ei vielä voida lähettää avaruusesineitä. Tyypillisesti suomalainen toimija hankkii avaruusesineen lähettämisen Suomen ulkopuolelta (esim. USA, Intia, Venäjä) ja operoi sitä itse Suomesta. Suomen ilmatilassa liikkuvaan avaruusesineeseen sovellettaisiin siviili-ilmailua koskevia säännöksiä, joilla varmistetaan ilmailuliikenteen turvallisuus. Puolustusvoimien avaruustoimintaan ei sovelleta lupamenettelyä ja valvontaa koskevia säännöksiä.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin avaruustoiminnan harjoittamisen luvanvaraisuudesta ja luvan edellytyksistä. Lupaharkinnassa varmistettaisiin erityisesti toiminnanharjoittajan tekniset ja taloudelliset edellytykset, toiminnan turvallisuus ja Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden ja Suomen ulkopoliittisten etujen mukaisuus. Lisäksi laissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuuksista ja avaruustoimintaa koskevasta valvonnasta. Koska valtiolla on kansainvälinen vahingonkorvausvastuu avaruusesineen aiheuttamasta vahingosta, laissa säädettäisiin valtion takautumisoikeudesta toiminnanharjoittajaa kohtaan ja toiminnanharjoittajan velvollisuudesta ottaa vakuutus avaruusesineen aiheuttamien vahinkojen varalta. Laki sisältäisi myös säännökset rekisteriviranomaisesta ja rekisteriin kirjattavista tiedoista. Lain rikkomisesta rangaistaisiin avaruustoimintarikkomuksena.

Työ- ja elinkeinoministeriölle annettaisiin lailla uusia tehtäviä: toimiminen avaruustoiminnan lupa- ja valvontaviranomaisena sekä avaruusesineiden rekisterin ylläpito. Avaruuspolitiikka kuuluu Suomessa työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle. Koska avaruustoimintaan liittyy merkittäviä valtion vastuita, lupaviranomaiseksi esitetään ministeriötä.